

PR
OST
OR

diana míčková
ostrov stínů

**P R
O S T
O R**

Diana Míčková

**P R
O S T
O R**

Diana Míčková

Ostrov stínů

Svazek 1

Praha, 2025

**P R
O S T
O R**

© Diana Míčková 2025

© PROSTOR 2025

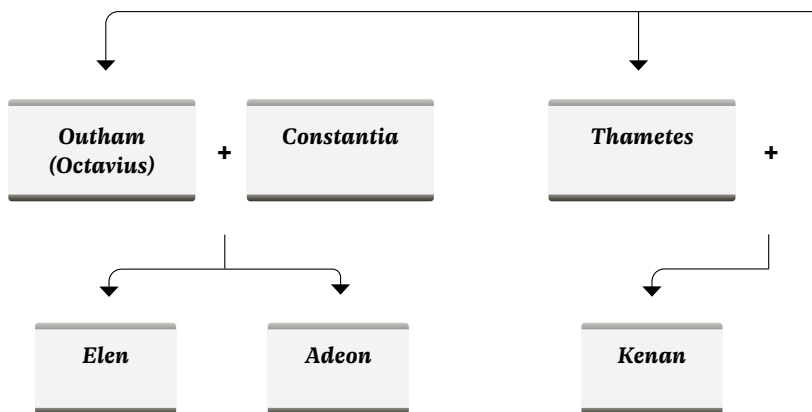
ISBN 978-80-7260-636-8 (soubor 2 svazků)

Rodina velekrále Outhama v roce 378

Agripanius
†

Karadawc
(*Caradocus*)

Dynod
(*Dionotus*)

Meurig
(*Mauritius*)

Ursula

Prolog

Slyšíte? Díváte se?

Cínové ostrovy se otřásají pod kopyty koní. Pevné linie již nedrží pohromadě, hranice se bortí pod náporu jezdců, ze strážních věží nezůstal kámen na kameni. Staré stezky pokrývá plevel, protože po nich již nikdo nechodí, pradávné oltáře zarůstají mechem, protože na nich už nikdo neobětuje, magická slova ztrácejí svůj význam, protože je lidé nevyslovují.

Slyšíte to ticho? Díváte se na stahující se mračna? Čekáte, až vás někdo zavolá?

Volala jsem vás. Volala jsem vás stokrát a tisíckrát. To pro tebe jsem kdysi čekala rok a den, Cerridwen, abych mohla okusit život a smrt z tvého kotle, v němž je vše promíseno, to pro tebe jsem vydržela stát léta ve stínech, prastará moudrá Cailleach, to tobě jsem obětovala u useknutých hlav na bitevním poli, Morrigan, Přízračná královno!

Spíte? Spíte tvrdým spánkem pod zelenými kopci, vyhnaní bohové, a čekáte, až na vás někdo zavolá vašimi pravými jmény, čekáte, až nám bude nejhůře?

Nechali jsme vaše oltáře zarůst býlím, nechali jsme vaše podoby utopit v kotli, v němž se všechno nakonec přetaví do své prvopočáteční podoby, nechali jsme zemřít vaše kněze a změnili jsme vaše jména. Svět již není tím, čím býval. A přece se na pobřeží stále stavějí zdi proti nájezdníkům, vládci stále posílají na jih kovové kotle a kupují šperky vykládané jantarem a kolem půlnočních ohňů se stále zpívají písně.

Slyšíte? Díváte se ze Země věčného mládí? Vrátili jste se?

To kvůli vám jsem přestála každou zkoušku, mocní druidové a kněží v bílých hávech, to kvůli vám jsem se vydržela dívat až do konce, kněžky v rouchách temných jako noc! To kvůli vám jsem dodržovala zákony, v něž jsem již sama přestala věřit, to kvůli vám jsem stála jako pevná skála, kterou po staletí omývá příboj, přestože uvnitř jsem umírala.

Stali se z vás zlí duchové a bláznivé zlomyslné čarodějnice, nevzpomínáme na vaše věštby, nedodržujeme vaše obřady, nepamatujeme si vaše staré básně. Víte to? Nebo pokojně spíte a nevíte nic o tom, co se děje v tomto světě? A přece jste se stali součástmi legend, legend s kořeny zakopanými tak hluboko, že jim již nikdo nerozumí, legend, které již nedovede nikdo vysvětlit a které se stále jenom mění a mění a mění, jako se točí kolo mocné Arianrhod.

Slyšíš mě?

Chtěla bych, abys mne slyšel. Vidiš, jak odcházejí? Cítíš nasládlý pach jejich krve, která se vsakuje do země? Slyšíš, jak vzývají svého jediného boha? Sami opustili naši zemi, protože mají svého dost, a přece se i na nás ženou síly, které nelze zastavit. Nedokázal bys to, a ani Maximus, v nějž jsi kdysi tak věřil, by to nedokázal, přestože lidé o něm stále hovoří. Ani já bych je nedokázala zadržet, přestože jsem si to kdysi myslela. Ani já, která tě proti nim všem tolik pobízela, já, kterou Maximus a jeho lidé znali jako věštkyňu Drem. Můj lid nyní zná jeho jako vládce Macsena, přestože jeho vlastní lidé dali vymazat jeho jméno a zničit jeho podobizny, jsme tedy vyrovnáni. Na všechny z nás, takové, jací jsme byli, se zapomnělo.

Jsi tam někde? Přála bych si, abys mi naslouchal, ještě jednou, naposled. To kvůli tobě jsem bláznivě věřila

ve věci, které nebyly možné. To kvůli tobě jsem stála za trůnem místo za oltářem. To kvůli tobě jsem zamazala své posvátné kněžské roucho krví. To kvůli tobě jsem vyslovila tu nejstrašnější kletbu, jakou jsem vůbec mohla znát.

Třikrát je třeba zavolat, aby přišli bohové. Třikrát se podívat do vodní hladiny, aby se vyjevila budoucnost. Tři vlákna je třeba svázat k sobě, aby bylo možné poutat kouzlem. Tři světy jsou spolu spojeny – svět bohů, který je od nás tak vzdálený, svět mrtvých, z jehož hranic se nikdo nevrací stejný, a ten náš, pozemský. A jako se proplétají ony, tak se i tři světy propletly našimi životy. Tři světy nás navždy poznamenaly, tři světy spletené k sobě jako vlákna posvátného provazu, tři světy tvořící jeden jako tváře všech trojitých bohů, tři světy jako tři porušené *geasa*. Tři světy se propletly našimi životy a navždy je změnily – svět římský, svět křesťanů a ten náš, keltský.

Knih první

Sny druidů

Byl jsem znovu proměněn.
Byl jsem modrým lososem,
byl jsem psem, byl jelenem.
Byl jsem srncem v horách,
byl jsem špalkem, byl rýčem,
byl jsem sekerou v rukou,
kolíkem v kleštích
po rok a půl.

(...)

Byl jsem obilím,
jež roste v kopcích,
zaset, sklizen,
dáván do pece.
Vysypali mne z rukou,
když mě chtěli upražit.
Sezobla mě slepice.

(...)

Byl jsem pohár postavený před vládce.
Byl jsem mrtev, byl jsem živ.
Já jsem Taliesin,
já zpívám o pravém původu.

— *Knih Taliesinova*

„Porušil jsi svou geis,“ pronesla jsem pomalu a obřadně.
„Tvůj osud je zpečetěn.“

Nešťastník, který byl přede mnou řemenem připoutaný ke kameni, se mi zoufale, a přece vzdorovitě podíval do očí.

„Propust' mne, mocná vládkyně!“ zvolal. „Ty přece dobře víš, že jsem neměl na výběr! Známe se již z mnoha bitev, ty jsi to byla, kdo stál u brodu, když jsem vyzýval největší válečníky na souboj! To ty jsi způsobila vražedný boj mezi mnou a mým přísežným přítelem Ferdia-dem! Znáš mé srdce dobře! Milost, Přízračná královno!“

Udělala jsem krok směrem k umírajícímu hrdinovi. Byla jsem nemilosrdná. Byla jsem spravedlivá. Neměla jsem na výběr.

„Je pozdě obhajovat se nebo litovat. Čin byl již vykonán a na tvou hlavu dopadne kletba. Propadl jsi hrdlem. Bohové tě již neochrání. Byl jsi jim zavázán svou geis, posvátným slibem, který jsi nedodržel, svatou přísahou, jíž jsi zhrdl, a božským zákazem, jež jsi porušil. Za tvé konání tě nyní stihne trest.“

Odvrátil ode mne tvář a rozhlédl se kolem sebe, jako by snad očekával nějakou pomoc, i když musel vědět, že žádná nepříjde, a pak přece jen zvolal mocným hlasem:

„Lugu, ó Lugu, mistře devíti umění a zářivý vládce světla, dlouhoruký střelče! Pomoz mi, pomoz mi ještě jednou! Emer, má milovaná, přivolej pomoc, zachraň mne! A kde jsi ty, Conalle, můj příteli?! Volám tě k tvému slibu – nepřezíjí-li toto zranění, dodrž své slovo a ještě tuto noc vykonej za mne pomstu!“

Pohybem ruky jsem zadržela kohokoliv, kdo by se k němu chtěl přiblížit.

„Je pozdě, Cú Chulaine, ani Pán světla tě nezachrání! Sám ses připoutal k balvanu, sám víš, že je ti souzeno zemřít vestoje! Nyní patříš mně,“ vztáhla jsem k němu ruku.

„Do boje, do boje!“ zařval najednou Lug, který se vynořil zpoza balvanu. „Conalle, Emer, následujte mne!“

S řevem se za ním vyřítit Conall.

„*Ríastrad, ríastrad!*“ vykřikoval, vyvoláváje posvátné bojové šílenství, jímž byl jeho druh, nyní přivázaný k balvanu, kde pomalu propadal mé moci, tak znám. „*Ríastrad, Cú Chulaine!*“

„Pozvedám zbraň za Pána světla!“ vykřikovala Emer, v patách za Lugem a Conallem.

„To nejde!“ zařvala jsem a postavila se před Cú Chulainu, jako bych ho chtěla bránit před těmi, kteří jej chtěli zachránit.

„Odstup, Morrígan!“ zvolala Emer.

„Ano, odstup! Odstup, protože jsem Ten, který ovládá mnohá umění, jsem Lug Samildánach!“

„Jsem velký bojovník Conall a jdu osvobodit hrdinu Cú Chulainu, jemuž jsem to slíbil!“

Rvali se přese mne ke Cú Chulainovi, který je horlivě povzbuzoval, dokonce se mi poškleboval.

„A já jsem Morrígan, trojitá vládkyně, Přízračná královna! Já jsem silnější než světlo, láska i sliby!“

Ale to už ti tři hrdinu odvázáli od kamene a dali se na útěk.

„Nemůžete ho zachránit!“ křičela jsem a rozeběhla se za nimi. „Takhle to být nemůže, všichni to přece víte! Takhle to nebylo, on teď musí umřít! Porušil přece *geis!*“

Píchalo mne v boku a nabírala jsem dech, ale už jsem

doháněla Luga, natahovala jsem po něm ruku a chytila ho za oděv.

„Ty jsi přece Lug, nemůžeš porušit zákony bohů! Ty musíš být na mé straně, ne s ním!“

Lug se na chvíli zamyslel. Pak usoudil, že na tom něco bude, nebo že bude lépe přidat se ke mně než se nechat chytit.

„Jak praví Morrigan!“ zařval najednou. „Na Cú Chulaina!“

Conall, Emer a Cú Chulain ale pořád utíkali, s Lujem jsme se tedy pustili za nimi.

Hrdinný Cú Chulain však v tu chvíli zakopl o kořen starého pařezu a natáhl se jak široký tak dlouhý do trávy. Teď už jej nezachrání ani jeho žena, ani jeho spolubojovník!

„Na něj!“ otočila jsem se ještě v běhu na Luga a vzápětí skočila Cú Chulainovi na záda. „Mám teď svou podobu černé vrány a už mi neunikneš!“

„Přestaň, Eimhir, přestaň!“ zalykal se Oisín smíchy, protože jsem jej lechtala a válela se s ním v trávě, a Kenan, ještě před chvílí mocný vládce světla, se nenechal dlouho pobízet a přidal se do přátelské rvačky též. Celí zadýchání a uchechtání jsme přestali, zatímco Elen s Adeonem nás pozorovali usazení na pařezu, o nějž před chvílí Oisín, totiž bájný hrdina Cú Chulain, zakopl. To by nám nikterak nebránilo pokračovat ve hře, ale tím, že Oisín vyslovil mé skutečné jméno, jako by prolomil kouzlo, takže zápal a nadšení ze hry opadly. Ostatně Cú Chulain byl již stejně lapan.

„Hrajeme znovu?“ zeptal se Kenan.

„Hrajeme!“ zahlaholil Oisín a vybíral si z vlasů a oblečení stébko trávy. „Ale já chci teď být Lug!“

„Ale ty jsi vždycky Cú Chulain,“ namítla Elen.

„Já chci být Cú Chulain!“ ozval se Adeon.

„A já chci teď být Morrígan!“ zahlaholila Elen.

„Ale já nechci být Cú Chulainova žena! Já jsem vždycky čarodějka! Pojdme tedy hrát Uloupení Hnědého býka! Elen, můžeš být Morrígan, když já teď budu královna Medb! A budu cvičit druidské kočky!“ zvolala jsem.

„Našel jsem oštěp Gaé Bulgu, a proto budu teď Cú Chulain!“ vedl si svou Adeon a táhl k místu, kde jsme seděli, obrovskou větev, kterou našel opodál.

„Ale ten oštěp dostal Cú Chulain od bojovnice Scáthach!“ vykřikla Elen a začala se s ním o větev prát. „Dej mi jej, musíš si jej nejprve vysloužit!“

„Tak pojdme k říčce, tam můžeme postavit Most žáků, který vedl do pevnosti Scáthach!“ navrhla jsem, a aniž jsem čekala na odpověď, vyběhla jsem v čele přátel směrem k vodě.

Obvykle jsme takovou volnost neměli. Na Stínovém ostrově, kde jsme všichni trávili již několikátý rok, jsme většinu času věnovali přísnému učení druidů, ale toho odpoledne nás učitelé nechali na pokoji. Na ostrov totiž přijelo důležité poselstvo, kterým byli všichni nadmíru zaměstnaní, a tak si tlupy dětí moc nevěšovali. A nás pět se mohlo dostatečně vyřádit. Elen, dcera velekrále Out-hama, které tehdy pomalu táhlo na čtrnáctý rok, měla hlavně dohlížet na svého desetiletého bratra Adeona, ale ve skutečnosti se ráda přidala k jakýmkoliv neplechám, pro které jsme já a její bratranec Kenan, oba jen o rok mladší než ona, nešli nikdy daleko. A Oisín, arcidruidův chránělec, pátý člen naší skupinky, se také nikdy nechal dlouho pobízet. Naší oblíbenou kratochvílí bylo

předvádět postavy ze starých příběhů a písni, jimž jsme se museli za běžných okolností po nekonečné hodiny učit zpaměti a poté je s učiteli dlouze rozebírat. Takto jsme mohli prožít všechny bitvy a zkusit všechna kouzla, na pár chvil být všemi těmi nebojácnými válečníky, děsivými věštcí, mocnými čarodějkami a krásnými bojovnými královnami, kterými jsme kdy chtěli být.

Já, děti velekrále Outhama a Kenan, jediný syn velekrálovy sestry, jsme se znali odjakživa, neboť můj otec byl jedním z Outhamových rádců a nejbližších důvěrníků. Od nejútlejšího věku jsme se vídávali na královském hradišti a poté, co jsme dospěli do věku, kdy se děti druidů dávaly vyučovat, jsme byli já, Elen a Kenan společně poslání do školy na Stínový ostrov, Ynys Dywyll. Byli jsme tam sotva půldruhého roku, když k nám kromě Elenina mladšího bratra Adeona arcidruid Talhaiarn přivedl Oisína, syna jakési své neteře nebo sestřenice. Nejprve jsem k tomu o půl roku mladšímu usmrkanci chovala nedůvěru, obzvláště když nám ho představil sám Talhaiarn. Myslela jsem si, že mu budou všichni nadržovat, aby se zalíbili arcidruidovi, ale postupně zapadl do naší skupiny, jako by tam pro něj bylo odjakživa místo. Jelikož ostatní mí přátelé byli blízcí příbuzní a já jen dcera velekrálovy vzdálené sestřenice, občas jsem si představovala, jaké by to bylo, kdybychom já a Oisín byli sourozenci.

Kromě nás byli na Stínovém ostrově vychováváni i další potomci starých druidských rodů. Stínový ostrov, který Římané nazývali Mona, byl starobylým střediskem druidské moci a posvátným místem, za našich časů však už nedosahoval své někdejší slávy. Již tři staletí před mým narozením, kdy římskému světu vládl bláznivý císař Nero, byl Stínový ostrov dobyt a vypleněn římskými vojsky

pod velením jakéhosi Gaia Suetonia Paulina, jehož jméno bylo mezi mým lidem vzpomínáno s kletbami na rtech. Když Římané ostrov napadli, povraždili druidy a druidky, svrhli posvátné kameny, pokáčeli a vypálili bohům zasvěcené háje, přivlastnili si Dywyll, stejně jako celou jižní polovinu britonské země, a zlomili tak druidský odpor. Alespoň si mysleli, že jej zlomili.

Ve skutečnosti byla celá naše země, již Římané nazývali Britannia a považovali ji za součást dalekých Cínových ostrovů na severu, od samotné moci Říma, rozlezlé jako mor po celém kontinentu, dostatečně vzdálená na to, aby Římané sice prohlašovali, že ji mají pod svou vládou, ale aby zde mohli podržet pouze pár strategických míst a obrátit se k pevnině, kdykoliv jim začalo téct do bot. Přestože s námi, Kelty, jak nás nazvali Řekové, neustále válčili, ve skutečnosti alespoň s některými z kmenů raději uzavírali smlouvy a obchody, neboť sami dobře věděli, že tak získají mnohem víc, než kdyby se měli Britannii snažit namáhavě ovládnout, což se jim nikdy zcela nepodařilo. Římané se nikdy nedostali až na sever do Alby, na území Piktů, a přestože jejich vládce Hadrianus kdysi přikázal postavit u Alby obrovskou zeď, aby tak ukázal, kam až sahají hranice Říma, kudy vede mocný římský limit, *limes romanus*, ve skutečnosti jim toto monstrózní dílo sloužilo spíš k tomu, aby jim tamější piktské kmeny neustále nevpadávaly do zad. V dobách našeho mládí sice země podle jména patřila Římu, ale všichni věděli, že pokud kdy Římané vůbec Britannii ovládali, ten čas minul.

Slavná římská říše byla nyní rozdělena na dvě části. Nebylo tomu ještě ani sto let, co se celý svět za hranicemi Říma radoval, že mocné impérium se konečně začíná rozpadat. Římští vládci, tehdy spíše nevýznamní

vojenští velitelé, jež provolaly císaři jejich legie, aby je po roce nebo dvou opět někdo svrhl, zavraždil nebo porazil, se v té době střídali jeden za druhým a zdálo se, že nedovedou zastavit, ba ani zpomalit pád své mocné říše. Avšak nakonec se zjevil Diocles, původně naprosto bezvýznamný muž odněkud z jihu, který byl později korunován a povolán císařem pod jménem Diocletianus, a podivuhodným řízením osudu dal rozpadající se slavný Řím opět dohromady, přestože to již nebyl onen starý mocný svět. Na čas to vypadalo, že přízrak Říma se opět pozvedne do své bývalé podoby, zvláště poté, co císař Constantinus zničil všechny své oponenty, stal se jediným vládcem a dal volnost přívržencům křesťanství, kteří se rojili po celém světě jako hejno much. Poté odešel ze zkaženého Říma a postavil si nové město na březích Bosporu, na místě bývalého obchodního centra jménem Byzantion, které se skromností sobě vlastní nazval Konstantinopolis, a římská říše opět patřila jedinému vládcí.

Tento stav ovšem neměl trvat dlouho, neboť něco tak velkého a prožraného, jako byla tenkrát římská říše, nebylo možné udržet nadlouho v jediných rukou. Za časů, kdy mi bylo dvanáct, a měla jsem tedy konečně postoupit do druhého stupně druidského učení na Stínovém ostrově, byla římská říše sice podle jména jednotná, ale ve skutečnosti rozdělená na západní a východní, přičemž o každou z nich se jako krkavci rvali příslušníci římských aristokratických rodů. Byla tomu sotva tři léta, co v západní části římské říše zemřel císař Valentinianus. Jeho pravomoci si poté rozdělili jeho dva synové, Valentinianus Druhý a Gratianus. Valentinianus Druhý byl však v té době sedmileté dítě, a povídalo se, že devatenáctiletého Gratiana ve skutečnosti ovládá jeho učitel Ausonius,

galský učenec, který se tak stal skutečným vládcem západu. Východ pak držel stárnoucí císař Valens, mladší bratr zesnulého císaře Valentiniana, strýc dvou nových západních *augustů*.

V Británii byl tehdy relativní klid. Bylo tomu asi deset let, co se velekrál Outham spojil s římským vojevůdcem Theodosiem proti Piktům, které úspěšně porazili, a jelikož Římané měli dost potíží na to, aby se nějak příliš zabývali Británií, nechali zde prokonsula a vojenské posádky s nepříliš pevnou pozicí, které se do keltských záležitostí raději moc nemíchaly. Nikdo se do situace nevrátil ani později, ve chvíli, kdy albionský velekrál Outham rozpoutal vzpuru – my Keltové jsme se nikdy příliš neobtěžovali uznat římskou nadvládu, tedy alespoň ty kmeny, které se otevřeně nepaktovaly s Římem. Nadále jsme si volili vládce, každý kmen po svém způsobu, stejně tak jako jsme volili společného velekrále. Outham byl právoplatným velekrálem celé země, jakmile se tedy Římané stali příliš dotěrnými a nebezpečnými, velekrál a jeho rada usoudili, že oni sami jsou dostatečně mocní, římská vláda dostatečně oslabená a cizí úředníci, nazývající se našimi vládci, příliš na obtíž, a pustili se s nimi do boje. Před dvěma lety dokonce zosnovali spiknutí, odstranili prokonsula Honoria, dosazeného římským císařem, pobili jeho posádku a zahnali zbytky jeho vojska – Římané dostali jasně na srozuměnou, že Albion má, na rozdíl od slavné římské říše, nejvyššího vládce pouze jednoho, velekrále Outhama, otce mé přítelkyně Elen a jejího bratra Adeona.

II

Když jsme ten den byli uprostřed další hry a v jednom z posledních letních dní se máchali v říčce, mezi výskáním a smíchem jsme zaslechli, jak na nás někdo volá.

„Kenane, Adeone!“ ozvalo se ze břehu. „Hej! Oisíne, Eimhir, Elen!“

Přestali jsme na sebe cákat vodu a otočili se.

„Meurigu!“ zvolala Elen a ždímalas si dlouhé plavé vlasy. To už jsme se všichni sáпали na břeh a pokřikovali jsme na Meuriga stojícího na břehu, hladké kameny omleté vodou nám klouzaly pod nohama. Meurig se nám snažil něco sdělit, což se mu ovšem nepodařilo, protože aniž bychom se domluvili, společnými silami jsme jej vymáchali v říčce, ačkoliv byl o něco starší než my a měl na sobě cosi, co zřejmě mělo připomínat cestovatelský plášť a výzbroj. Proti naší rozjívené přesile však nezmohl nic.

„Nechte toho, neřádi!“ řval Meurig, naprosto zmáčený, vyvedený z míry a pozbyvší veškerou autoritu, kterou na nás kdy mohl zapůsobit. „Měl jsem pro vás dojít – jen počkejte, strýc Dynod vám to spočítá!“ škrábal se s nadávkami na břeh.

„Dynod je tady?“ vypískla jsem nadšeně.

„No ovšem, myslíte si, že jsem přijel na Stínový ostrov jen tak pro zábavu? Dynod přichází jako posel mého otce, a tak mě vzal s sebou. Celé poselstvo už se sešlo s nejvyššími druidy ve velké síni,“ vysvětloval nabubřele ve snaze získat zpět ztracenou důstojnost, ale pořád vypadal spíš jako mokrá myš.

Meurig byl bratrancem mých tří přátel a synem

knížete Karadawca, Outhamova mladšího bratra. Dynod byl druhým velekrálovým bratrem, tehdy mu bylo něco kolem třiceti. Byl znalcem soudních pří, a tak mnoho cestoval, aby se seznámil s různými zákony a případy ze všech koutů Albionu. Jeho příjezd na Dywyll vždy zajišťoval pozoruhodné novinky a exotické dárky. Jestli jej ovšem na Stínový ostrov poslal sám kníže Karadawc, byl v tom příslib něčeho závažnějšího.

„Mimočodem, Eimhir, je tu i tvůj otec,“ hlásil Meurig, když jsme se s ním ještě celí mokří vydali směrem k našim obydlím, abychom se trochu upravili a neukázali se před svými příbuznými zablácení, poškrábaní, mokří a špinaví. „A také je tu Merwyn,“ neopomněl zmínit arcidruidova syna, jenž byl jedním z Outhamových významných vojevůdců a také jedním z těch, kdo byli zapleteni do velekrálova spiknutí proti římskému prokonsulovi.

„A co tady to slavné poselstvo bude vyvádět?“ zajímal se Kenan.

Meurig se na něj podíval jako na dítě, jež stále nechápe základní věc, přestože mu ji už několikrát vysvětlili.

„Co tak čučíš?“ vyjel na něj Kenan. „Raději mi odpověz.“

Meurig se podezřívavě rozhlédl po naší skupince, zřejmě si myslel, že si z něj Kenan tropí žerty.

„Tak už nám to prozrad,“ zaprosila Elen.

„Římský císař je mrtev,“ řekl pomalu Meurig. „Myslel jsem, že se to už doneslo i k vám na konec světa,“ neopomněl si jako správný žák dumnonijské školy z jihozápadního cípu Albionu rýpnout.

„Který římský císař?“ zeptal se celkem oprávněně Oisín.

„Který asi, ten nejstarší,“ protočil Meurig oči a náramně si užíval, že nás může poučovat. Jako by patřil k druidům sedícím ve velké radě.

„Valens,“ vyhrkla jsem. „U těch římských císařů jeden nikdy neví, pořád je někdo dosazuje, sesazuje a vraždí,“ dodala jsem, aby si Meurig nemyslel, že o tom, jak se mají záležitosti v římském světě, tady na Dywyllu nic nevíme. Vzápětí jsem ale naše rádoby vědoucí působení zničila prostou otázkou:

„Jak se to stalo?“

Meurig významně kroutil nazrzlou hlavou.

„Vy snad žijete v Zemi věčného mládí,“ povzdechl si okázale. „Vyrazil proti Gótům a prohrál,“ shrnul to stručně. Zřejmě sám o mnoho více nevěděl, protože druidové to před ním jistě dopodrobna nerozebírali, ale o něčem takovém si musel povídat celý Albion, od římských posádek až po babky na tržištích, a na naše ohromení to stačilo.

„My víme, že vyrazil proti Gótům!“ snažil se Oisín bránit naši pošramocenou pověst.

„Takže Fritigern ho zřídil,“ poznamenal moudře Adeon. „Dobře mu tak.“

„Kdo bude tedy nyní vládcem východu?“ zeptala jsem se.

Meurig pokrčil rameny. „To nevím. Ale možná, že ještě ani sami Římané to nevědí.“

„Neříkej mi, že Římané na Fritigerna ještě nikoho neposlali a nechají ho, aby se tam roztahoval?“

Meurig jen znovu pokrčil rameny. Tak dobře o záležitostech Římanů ani druidů zpraven nebyl.

Ukázalo se, že Římané skutečně neváhali jednat, jmenovitě západní císař Gratianus, jak mi prozradil můj

otec, když jsem si s ním mohla promluvit o samotě poté, co arcidruid Talhaiarn pro ten den rozpustil zasedání.

Seděl před krbem v pokoji pro hosty, majestátní zjev proti ohnivé záři plamenů, a usrkával ze svého poháru. Tmavé vlasy mu splývaly po zádech a světlo z krbu vytvářelo dlouhé stíny na jeho ostře řezaných rysech. Krk mu obepínal tepaný stříbrný *torques*, mohutný náhrdelník a odznak jeho vysoké hodnosti a příslušnosti k druidům. Byl oděn v červené tunice a nohy v obvyklých keltských kalhotách měl pohodlně natažené před sebou. Letní plášť se sponou vykládanou jantarem byl položen na okraji lůžka, stejně tak jako jeho meč a dýky.

Vrtěla jsem se v křesle naproti němu ve svém nejlepším oděvu s nohama zkříženýma pod sebou, neposlušné tmavé vlasy stažené koženým řemínkem. Litovala jsem, že jsem nemohla postoupit do druhého stupně učení o jeden úplněk dříve, abych si již přes sebe mohla přehodit plášť a nosit opasek spletený ze tří šňůr. Otec by viděl, že už nejsem to hloupé malé děcko, které na ostrově zanechal.

Uběhla dlouhá doba, co jsme se naposledy viděli, a přesto jsme spolu hovořili o záležitostech římské říše, o vojenských operacích, vysoké politice. Kníže Heinin byl už takový. Z matných vzpomínek na dětství před Dwyllem si vybavuji jeho nohy v kožených střevících a plášť, který za ním vlál, jak rázoval po místnosti a něco si mumlal, napůl mluvil ke mně a napůl rozvažoval a přemítal jakési své plány. Vždycky jsem ho vídala málo. Jako velekrálův rádce, člen velké rady a významný vojenský velitel byl neustále na cestách. Z nich mi sice vozil překrásné dary, ale tyto cesty mohly, zvláště v případě válečných tažení, trvat i mnoho měsíců, a já nikdy nevěděla, kdy se vrátí.

Jako obvykle se stručně vyptal, jak se mi daří, vyřídil

formální pozdravy od své druhé ženy, mé nevlastní matky, a otázal se, zdali mi něco neschází a jak si žijeme na Stínovém ostrově. Myslím ale, že mé odpovědi nikdy pořídně neposlouchal, a já mu také nikdy o svém životě na Dywyllu nijak barvitě nevyprávěla ani si nestěžovala. Nevadilo mi to. Byl politik, vojevůdce, rádce králů. Pro radu, útěchu, pochvalu nebo pokárání jsem si chodila k Talhaiarnovi a veleknězce Gwendydd, na hry a sdílená malá protivenství jsem měla Kenana, Elen a Adeona, na šeptaná dětská tajemství Oisína.

Věděla jsem, že otec spíše jen nahlas přemýšlí, než že by očekával skutečný rozhovor, ale stejně jsem hltala každé jeho slovo a neustále se na něco vyptávala. Chtěla jsem se od něj všemu naučit, uvažovat jako on. Věděla jsem, že byl jedním ze strůjců vzpoury proti Římu, a nepokrytě jsem jej za to obdivovala.

„Gótové překračují řeku Danubius a vydatně jim pomáhají Sarmati,“ vykládal otec a nepřítomně si mnuvovousy, jako vždycky, když o něčem důkladně přemýšlel.

„Takže římské hranice se začínají bortit?“ vyzvídal jsem.

„Římané mají úsloví, že Řím nebyl postaven za den,“ řekl. „A ani se za den nezboří. Valens je mrtev, ale Gratianus neváhá jednat. Povolal do čela vojsk bojujících proti Sarmatům Theodosia, a to je velice schopný vojevůdce.“

„Myslela jsem, že Theodosius zemřel,“ podívovala jsem se.

„Ach, Flavius Theodosius starší, Valentinianův vojevůdce – ten ano, byl popraven před dvěma lety,“ vysvětloval netrpělivě. „Tento Theodosius je jeho syn – i on se tenkrát účastnil římského tažení na Albion a pomáhal velekráli Outhamovi porazit piktského krále Hungu.“

„Aha, ten,“ přitakala jsem až příliš horlivě, aby bylo jasné, že stačím otcovy myšlenky bez potíží sledovat. „Ale od té doby jsem o Theodosiovi nic neslyšela,“ dodala jsem, jako bych denně zasedala ve velekrálově radě jako otec a měla tak přehled o všem, co se ve známém světě šustne. Otec se pousmál.

„Není divu, nikdo o něm za poslední léta mnoho neslyšel. Po několika dalších taženích, a především po smrti svého otce, se stáhl do Hispanie a žil tam jako soukromá osoba. Císař Gratianus jej nyní povolal zpět do služby, a nedivil bych se, kdyby se tento Theodosius vyšvihl velice vysoko.“

„A co to znamená pro nás?“ zajímala jsem se.

„Prozatím nic zvláštního, jedná se přece o východní část římské říše. Gótové prý nyní obléhají Hadrianopoli a Konstantinopoli.“

„Tak proč jste sem tedy všichni jezdili?“ nechápala jsem. Smrt císaře Valenta byla sice významná událost, ale stačilo poslat vzkaz nebo posla, nemusel sem jezdit jeden z velekrálových nejvyšších rádců ani arcidruidův syn, o ostatních členech poselstva ani nemluvě.

Otec se na mne vážně podíval. „Povídá se, že Gratianus byl připraven poslat sem vojsko, aby znovu nastolil římskou vládu po jejím svržení.“ Významně se odmlčel.

„A nyní má plné ruce práce na východě, když tam není císař, který by mu střežil hranice a kryl záda,“ pronesla jsem opatrně. Když otec přitakal, pyšně jsem se pousmála a byla se vši vážností svých dvanácti let hrdá na své politické uvažování. „Jak dlouho mu takové dělánání pořádku na východě bude trvat?“

„To je právě to, co nikdo neví,“ odpověděl zamyšleně otec. „Proto musíme jednat, dokud tam je,“ dodal rázně.

„Ale vždyť jste Římany vyhnali již před dvěma lety,“ namítla jsem.

Zkoumavě se na mne podíval. Pak stiskl rty a zavrtěl hlavou. „Nikdy jsme odsud Římany nevyhnali.“

„Ale neovládají nás přece!“ protestovala jsem bojovně.

„Ne, neovládají. Ale nevyhnali jsme je. Zlomili jsme prokonsulovu moc a na nějaký čas je oslabili, a v tom je rozdíl. Pokud chtěl Gratianus či jeho rádci – na tom nesejde – na Albion vyslat některou ze svých legií, nebo dokonce několik takových legií, sedí se mu zřejmě na císařském stolci pěkně pohodlně a vzpouru nenechá jen tak.“

„Protože pak by se kromě potíží na římských hranicích začaly bouřit i další... provincie,“ hádala jsem a slovo *provincie* vyprskla s patřičným opovržením. Římané si mysleli, že jim patří celý svět.

„Ano, a také bychom se pak mohli spojit s keltskými kmeny na kontinentě, nebo dokonce s Góty, a společnými silami ohrozit tu jejich mocnou říši.“

„Ale ta říše není jejich!“ vzkřikla jsem rozhořčeně. „Bereme si zpět to, co je naše,“ pokračovala jsem a sama slyšela, že mi ze rtů splývají otcova slova. „Takže jste přišli vyzývat do boje? Uzavírat nové smlouvy a posilovat stará spojenectví?“

Otec už neskrýval smích.

„Mluvíš už skoro jako člen velerady, má malá Pohotová,“ oslovil mne dobrosrdečně. Často mne tak škádlil, podle významu mého jména, které znamená Rychlá, Bystrá, Pohotová. „Přijeli jsme si promluvit s dywyllským arcidruidem a velekněžkou, a to ti pro tentokrát musí na vysvětlení stačit.“

Nestačilo mi to, náramně by mne zajímalo, jaká tajemství spolu rozebírají za zavřenými dveřmi, ani ne tak pro jejich obsah jako proto, že to mělo přichuť něčeho tajemného a mocného, příslib znalostí, které nemá každý. A kterými bych se pak mohla blýsknout před přáteli a být tak o krok napřed. Netroufla jsem si však na otci dále vyzvídat, jelikož mi bylo jasné, že pokud se rozhodl, že už toho řekl dost, žádné další podrobnosti z něj nevytáhám. Beztak jsem věděla, že nazítří to budu já, komu budou kamarádi viset na rtech – mé rozhovory s otcem mi všichni záviděli. Přestože Elen s Adeonem byli dětmi velekrále, Kenan synem jeho sestry a já jen dcera králova rádce, po otcových návštěvách, jakkoli řídkých, jsem o dění ve světě vždy věděla více, než by jim kdy velekrál Outham prozradil. Co mi paměť sahá, vedl se mnou otec rozhovory, jež byly na můj věk příliš vážné. Možná, že se tak radíval s mou matkou, a po její smrti se bezděčně obracel na mne.

Matka zemřela i s mou roční sestrou, když mi byly sotva tři roky, na nakažlivou nemoc, která v té době řádila v zemi. Jako dítě jsem tak často zůstávala na otcově sídle pod dohledem služebnictva nebo na hradišti velekrále Outhama spolu s jeho dětmi a Kenanem v péči královských chův. Odjezd na Dywyll, když mi bylo pět, tak nebyl zdaleka tak těžký, jak by se mohlo zdát, a Stínový ostrov se stal skutečným domovem mého dětství.

Co jen si pamatuji, chtěla jsem být druidskou kněžkou. Chtěla jsem dosáhnout toho nejvyššího stupně druidského učení, jakého bylo možné. Pokud jste pocházeli z druidské rodiny a dostalo se vám patřičného vzdělání, mohli jste se stát téměř čímkoliv – soudcem, básníkem, vyslancem, věštcem, knězem, hvězdopravcem,

ranhojičem, dějepřevcem, válečníkem. Pokud jste ovšem byli shledáni hodnými nejvyššího zasvěcení, pak jste se stali někým, kdo mohl za určitých okolností ovládat všechny tyto dovednosti. Ve skutečnosti však až k nejvyššímu stupni vydržel málokdo. Takové vzdělávání bylo velice náročné a pohltilo mnoho let, přestože když jste po dosažení dospělosti chtěli dosáhnout vyššího stupně vzdělání, nemuseli jste již samozřejmě trávit čas v druidských školách.

Křesťané nemohli pochopit, že být druidem či bardem znamená příslušet ke vzdělané aristokracii, povětšinou ze starobylých rodin. Druidy jakékoliv hodnosti a vzdělání měli pouze za kněze a vyprávěli o nich jako o zlovolných mocných čarodějích nebo si je představovali jako obdobu svých vlastních kněží, jen s tím rozdílem, že zatímco jejich kněží samozřejmě uctívali toho správného boha, druidi podle nich pořádali krvavé rituály, vzývali demony a nebyli ničím jiným než krvelačnými barbary. Jako by snad kněží mohli být bez patřičného vzdělání a jako by snad všichni ti křesťanští kněží mohli být tak hloupí, aby věřili tomu, co se o nás vypravovalo. Ovšem kde měli křesťané brát své představy, když ne od svých kněží? Potkala jsem ve svém životě i takové křesťanské kněze, kteří neměli vzdělání co by se za nehet vešlo a ve znalostech by je předčilo kdekteré dítě, které strávilo více než rok na Stínovém ostrově. Potkala jsem vůbec mnoho křesťanských kněží, ale křesťanskou kněžku jsem nepotkala nikdy žádnou – křesťané, jak každý ví, kněžky vidí neradi, a proto měli ty druidské za ještě horší čarodějnice než naše vznešené muže. Ostatně ani Římané, dokonce ani ti, kteří dlouho žili v naší zemi a k našim zvykům a mravům chovali úctu, nemohli pochopit, jak je možné,

že ženy mohou zastávat místa, která v jejich očích patřila výhradně mužům – soudit pře, studovat knihy, recitovat básně, účastnit se bitev nebo radit králům.

Nicméně nechci mluvit příliš zle o křesťanech ani o Římanech. Potkala jsem i křesťany, kteří byli velice učenými muži, i takové, kterých jsem si vážila více než lec-kterých vzdělaných druidů. Potkala jsem Římany, kteří byli lepšími lidmi než mnozí vysoce postavení Keltové. Nakonec jsme byli všichni jen lidé, to jen naše světy byly příliš odlišné.

Ostatně dywyllský arcidruid Talhaiarn i nejvyšší kněžka Gwendydd nás vždy nabádali, ať se vyhneme ukvapeným soudům. Posvátný druidský zákon zní *Pravda proti světu* – slova vypálená do našich myslí, vytesaná do kamene v nejvyšší svatyni na Stínovém ostrově, vyřezaná do trůnu velekrále a vyleptaná do jeho meče. Na ta slova jsme museli přísahat. Pravda však může mít tolik podob, kolik je na světě lidí, a jelikož lidem není dáno nahlédnout celou pravdu, každý pak přísahá na tu svou a nikdo neví, jaká tvář na něj pohlédne ze zrcadla, kam se zabodne hrot šípu, který vystřelí, kdo drží druhý konec provazu, který třímá v rukou, a kdo se ocitne na které straně, až se stříbrné kolo Arianrhod, mocné vládkyně měsíce a osudu, znovu otočí.

Být vychovávána v druidském učení nebylo snadné, ale i když jsme mnohdy spílali svým učitelům nebo z nich měli pořádně nahnáno, i když jsme mnohdy padali únavou po náročném bojovém výcviku nebo usínali nad neustálým opakováním posvátných skladeb v přesném rytmu či starých právních případů a k nim náležejících předpisů, a při jediné chybičce jsme vždy museli začít znova, vlastně jsem to milovala. Milovala jsem vůni

inkoustu, škrábání pisátka, ryté znaky ogamového písma i čtení latinských vět a jejich cvičení na psacích destičkách. Popsali jsme toho dost, přestože Římané rozšířili po světě pomluvu, že druidi mají zakázáno věci zapisovat, především věci posvátné, a někteří Římané dokonce vypravovali, že žádné písmo neznáme ani nemáme. Ve skutečnosti jsem ve svých dvanácti letech dovedla docela obstojně číst a psát v ogamu i v latince a něco málo jsem dovedla přečíst i řecky. Měla jsem slabost pro staré mýty a dávnou historii, stejně tak jako pro zvuk starých veršů, zamilovala jsem si noční pozorování souhvězdí a počítání času, hltala vůni bylin a živila posvátnou hrůzu ze smrtelně jedovatých listů, podlehla jsem zvukům harfy a slovům starých písní, jímala mne závrať z uctívání bohů mezi posvátnými kameny. Tehdy bylo ještě snadné nemyslet na rozmístění římských vojsk, na vyměřování trestů za porušování božských zákonů nebo na to, kudy vedou hranice našich světů a kde je již příliš troufalé je překročit, na érijské vládce v zádech, na smrtelné volby, při nichž si člověk mohl vybrat pouze jedno nebo druhé zlo. Tehdy byly přísahy, zrady, války a vraždy pouhými vzrušujícími příběhy z legend. Bezstarostně jsme vyváděli a hráli si na božské vládce a mocné hrdiny, předváděli příběhy, které jsme si přáli prožít. A bohové nás slyšeli.

„I kdyby sis oblékl jejich uniformu a mluvil latinsky bez jediné chybičky, většinou stejně poznají, že nejsi Říman,“ poučoval Morgan Adeona. Po slavnostní večeři se společnost rozdělila na malé hloučky. Merwyn si k sobě zavolal jeho otec, arcidruid Talhaiarn, a my se jako vosy na med nalepili na velekrálova nejmladšího bratra Dynoda a jeho přítele Morgana, člena významné severské druidské rodiny, jehož nám představil jako čerstvě vyškoleného filosofa, gramatika a dějepavce. Než Dynod přijel spolu s mým otcem na Stínový ostrov, byl pověřen významným úkolem, a to jednáním s veliteli Římanů, kteří měli dříve politické rozepře s odstraněným prokonsulem. Byli tedy ochotní dále s námi obchodovat a existovat v jakém-si ozbrojeném příměří, ba dokonce i nad kdečím přivřít oko, samozřejmě za nějaké ty úplatky a ústupky. Jelikož Dynod byl spíše vojákem, jel spolu s ním Merwyn, syn dywyllského arcidruida, o několik desetiletí mladší kopie svého otce, a právě Morgan, Merwynův a Dynodův přítel, který se již osvědčil jako obratný diplomat.

„Mnozí Římané přece pocházejí z lecjakých koutů světa,“ namítl Adeon proti jeho tvrzení. Měl pravdu, většina občanů římské říše dávno nebyli skuteční Římané, ale původní obyvatelé provincií. I mužští členové našich kmenů, podřízených Římu, měli římské občanství. Proto byla skutečnost, že si chceme vydobýt zpět svá práva a že se snažíme bránit svou zemi, vnímána dobyvateli, považujícími nás za poddané, jako zrada. Na druhou stranu, když dnes vidím věci s odstupem, nelze popřít, že Outham se ve své době spojil s Theodosiem, vzal si za manželku

Constantii, dceru z římsko-keltské aristokratické rodiny, a vystupoval jako přítel Říma. A přesto si hned poté, co Theodosius nechal Britanii v rukou nepříteli schopných úředníků, začal budovat své vlastní pozice a sprádat plány, jak Albion Římanů zbavit.

„Ano, v tom máš pravdu,“ vložil se do hovoru Dynod. „Ale pokud jsi nebyl vychován jako Říman, a to ty jsi rozhodně nebyl, milý synovče, pak dříve nebo později nepochopíš nějaký jejich zvyk, budeš se modlit ke svým bohům namísto jejich, použiješ nějaké naše úsloví, které si přeložíš do latiny, nebudeš chápat, čemu se smějí. Vždyť oni také nedovedou pořádně vyslovit naše jména. Proto je neustále zaměňují za nějaká latinská, nebo se je alespoň snaží do latiny převést, aby si na nich nezlámali jazyk. Proto vašemu otci říkají Octavius.“

„A Karadawcovi Caradocus,“ dodal Adeon.

„Ty máš také nějaké římské jméno?“ obrátil se Oisín zvědavě na Dynoda.

Dynod přikývl.

„Pověz nám je,“ žadonila Elen. Dynod moc dobře věděl, že jediný důvod, proč bychom mohli takovou věc chtít vědět je ten, že nám latinské zkomoleniny našich jmen přišly nehorázně směšné, ale zazubil se na ni a řekl: „Říkají mi Dionotus.“

„Dionotus!“ zopakoval Oisín sedící vedle mne a jakoby uznale našpulil pusu, načež jsme se všichni začali tlumeně chichotat.

„Meurigu, i ty jsi už dostal římské jméno?“ otázal se svého bratrance Kenan. „Museli ti přece nějak říkat, když jste se setkali s těmi římskými obchodníky, jak jsi nám vyprávěl!“

Meurig se chvíli zkoušel z té otázky nějak vyhat, že

své latinské jméno neumí správně vyslovit, že si je dokonce úplně přesně nepamatuje, protože se přece jenom s Římany setkal jenom jednou, ale ve skutečnosti se nechtěl stát terčem posměchu. Nakonec se nám z něj podařilo dostat, že si vysloužil jméno Mauritius. To už jsme se hlasitě chechtali.

„A Morgan? Jak říkají tobě, Morgane?“ zeptal se Kenan poté, co jsme se dostatečně nasmáli.

Morgan pokrčil rameny. „Já se s Římany nepotkávám tak často jako Dynod. Zřejmě mne neuznali za hodného přeměny v Řimana, bohům budiž díky,“ pronesl strojeně a ulil na zem několik kapek medoviny ze svého poháru. Dynod do něj přátelsky štouchl a Morgan pokračoval v nějakém vyprávění. Po chvíli si Dynoda zavolal můj otec, který u vedlejšího stolu rokoval s arcidruidem a jeho synem, a Oisína s Kenanem někdo poslal pro dřevo. Elen si vyměňovala novinky se svým bratrancem Meurigem a Adeon už začínal klimbat, zatímco já se obrátila na Morgana.

Ten člověk se mi zalíbil už u večeře. Ačkoliv měl na sobě vznešený šat a byl členem významného poselstva, neustále neklidně poposedával, upravoval si sponu na rameni a pohrával si se svým *torquesem*. Na první pohled to byl obyčejný, nepříliš zajímavý hubený mladý muž s očima příliš daleko od sebe a trochu křivým, zjevně kdysi zlomeným nosem, ke kterému přišel, jak se smíchem přiznal, nikoliv v hrdinném boji s Římany, ale při nějaké vesnické rvačce. Jakmile však začal mluvit, člověka musel zaujmout jeho hlas. Byl to rozený řečník, jako by snad dovedl se slovy kouzlit. Ať nám vypravoval o římských vojenských velitelích, cizích keltských panovnících, s nimiž se během svých putování setkal,

směšných příhodách, jichž byl svědkem nebo které se staly jemu samotnému, či shrnoval obsah nějakého díla, které četl, viseli jsme mu na rtech. Když mluvil, máchal u toho svýma hubenýma bledýma rukama a pozvedal hlas a zase s ním klesal, takže dovedl strhnout všechny své posluchače, v černých očích pod vysokým čelem mu to jiskřilo šibalskými ohníčky. Nechápala jsem, proč se nestal bardem. Lidé by mu za jeho příběhy a zpěv platili zlatem.

„Pověz mi něco o těch křesťanech, s nimiž ses setkal,“ žadonila jsem. Slyšela jsem, jak se s Dynodem baví na jejich účet, možná že šlo o některé z Římanů, s nimiž jednali. Takoví křesťané mne zajímali ještě více než zkormolená latinská jména nebo vojenské operace římských císařů, neboť to, co jsem o nich zaslechla, pro mne bylo naprosto nepochopitelné. Vždy mne zajímalo, co si lidé myslí o bozích a jak je uctívají, jaké příběhy si o nich vyprávějí a jakou moc jejich bohové mají, nemají nebo mohou mít. Často jsem velekněžce Gwendydd nebo arcidruidovi pokládala mnoho otázek ještě poté, co se ostatní dávno rozprchli nebo prostě přestali poslouchat, protože je takové věci příliš nezajímal.

„A co bys chtěla vědět?“ usmál se Morgan.

„Já nevím. Cokoliv. Zajímá mne to. Uctívají jen jednoho boha, že?“

„Ano, to je pravda.“

„A kterého?“

„Jen jednoho. Prostě jenom jednoho. Žádného jiného nemají.“

„A slyšel jsi, kde sídlí? Na nějakém mlhou zahašeném ostrově, v kouzelném kopci, ve vodách, nebo je to bůh podsvětí? Jak se jmenuje? Gwendydd říkala, že

křesťané si myslí, že nemá žádné jméno. Jak se k němu potom mohou modlit, vzývat jej nebo jej volat?“

Morgan se na chvíli zamyslel.

„Možná si myslí, že jméno jejich boha je tak tajné a mocné, že se nesmí vyslovit,“ pronesl s nádechem zakázaného tajemství v hlase. Přikývla jsem, tomu jsem rozuměla. I některá jména našich bohů byla tak tajná a posvátná, že se mohla říkat nahlas pouze při určitých rituálech, a vyslovení nesprávného jména v nesprávný okamžik mohlo přivolat smůlu, ba dokonce neštěstí. Taková jména mohla být také použita ve strašlivých kletbách. Ale naši bohové přece jen nějaká jména měli.

„A myslím, že tvrdí, že jejich bůh je všechno najednou, ale ve skutečnosti si myslí, že je to starý muž sídlící na nebesích,“ vykládal. „Nebo ukřižovaný Kristus,“ dodal poměrně rozhodným tónem.

„Starý muž sídlící na nebesích,“ opakovala jsem a ukládala si to do paměti. „A jak může jeden takový muž všemu rozumět? Pochopila bych, kdyby si mysleli, že je tam nějaký neviditelný... bůh, který nemá ani jméno, ani pohlaví, ani podobu, ani sídlo v tomto světě... Nemyslí to tak nějak?“

„Někteří možná ano. Jejich učení muži. Ale prostí lidé věří něčemu úplně jinému.“

Tomu jsem nerozuměla. „Jiné části celé věci, nebo něčemu jinému?“

„Nezapomeň, že jejich svatou knihu nedávno sestavil císař Constantinus a jeho rádci k tomu, aby ovládli římskou říši. Základ jejich víry je velmi jednoduchý, jak víš, a ten učí zřejmě stejně své nejučenější muže i obyčejné rolníky,“ vysvětloval a už u toho zase živě gestikuloval rukama. „Ale ani oni nevěří všichni v jednu věc,

i když tvrdí opak. Jako když některé naše kmeny uctívají víc Cernuna, jiné Cerridwen, a jiné zase třeba Luga.“

„Jenže nikoho z nich by ani nenapadlo popírat bohy ostatních,“ namítla jsem.

„Možná. Je pravdou, že křesťané se nehádají o jednotlivé bohy, ale o jednotlivé verše ve své knize.“

„Ve svých knihách, chtěl jsi říci,“ ušklíbla jsem se. „Ve své schválené knize a neschválených knihách.“ Věděla jsem, že císař Constantinus složil dohromady jejich základní knihu, kterou nazývali Nový Zákon, zatímco ten Starý si vypůjčili od Židů. Ale nechápala jsem, jak někdo mohl uvěřit tomu, že by bylo možné obsáhnout veškeré vědění a zachytit všechny pravdy v jediné knize. V žádné jedné knize, příběhu nebo básni ještě nikdy vše vysvětleno nebylo.

Elen, očividně znuděná naším rozhovorem, se s Meurigem přesunula k jinému stolu, kde sedělo několik našich spolužáků.

„A ten jejich Kristus. Je to syn jejich boha, kterého měl se smrtelnou ženou, že?“ chrlila jsem na Morgana další otázky a vůbec si jejich odchodu nevšimla, natož aby mě napadlo, že i Morgan by se mohl chtít zvednout a trávit zbytek večera jinak než rozhovorem s úporně zvědavou dvanáctiletou dívkou. „A to je také bůh, kterého uctívají, je to tak? Takže to už jsou bohové dva...“

„Myslím, že k tomu mají ještě svatého ducha,“ mračil se Morgan, jako by nad tím sám přemýšlel. „Říkají tomu Trojice.“

„Trojice! Já vím, psal o tom Tertullianus. To snad museli ukrást od nás! A mají-li božskou trojici, jak tedy mohou mít jediného boha? To nechápu!“

„Ani já to pořádně nechápu,“ pokrčil rameny Morgan.

Pak se zamyslel. „Někdy bych chtěl o křesťanech něco více zjistit. Možná napsat, poznat je lépe. Jsou divní, nechápu, jak se k takovému učení může někdo při zdravém rozumu vůbec přiklánět. Je skutečně pozoruhodné, že od prostých lidí, které jsem potkal, bych skoro nabyl dojmu, že celý ten jejich systém je jakási velice jednoduchá magie, ale z jejich schválených spisů se pak člověk dozví něco zcela jiného, mnohdy i protichůdné zprávy. Pokud mohu soudit ze slov jejich učitelů, která si předávají, spíš jde o jakousi prazvláštní nauku, která se však v lecčem od jiných podobných zase až tolik neliší. A přesto se všichni potkávají na svých obřadech a snad tvrdí, že znají totéž a témuž také věří.“

Zamračila jsem se. „Hm, pokud jsou všichni křesťané stejně otravní jako Tertullianus, myslím, že by pro tebe bylo lépe, kdybys je raději nevyhledával. Oni zakazují zpívat, hrát a tančit, dokonce zakazují číst!“ To jsem opravdu nemohla pochopit.

„Nevěděl jsem, že na Stínovém ostrově studujete i Tertulliana,“ pousmál se Morgan.

„Nestudujeme. Ale jsou tu opisy některých křesťanských knih, navíc Talhaiarn mnoho slyšel od svých předchůdců a předává to dál,“ objasnila jsem. Nebylo žádným tajemstvím, že se někteří druidové stýkali s křesťany již v dobách, kdy byl Stínový ostrov mocným místem a Římané byli zalezlí na kontinentě, kde se věnovali svým záležitostem. Nevěděla jsem o křesťanském náboženství mnoho, ale připadalo mi velice jednoduché a ploché. Neměla jsem pro ty podivné lidi a jejich scestné názory tenkrát jediné dobré slovo.

„Ti křesťané, s nimiž ses setkal, byli Římané?“ zeptala jsem se.

„Ano, byli,“ přitakal Morgan. „Dokonce mne nechali, abych se s nimi účastnil oslav zimního slunovratu.“

„Oni slaví zimní slunovrat?“ vytřeštila jsem oči. „Neříkají náhodou, že naše rituály a oslavy jsou... špatné? Jak říkají to slovo?“

„Hříšné? Pohanské?“ navrhl Morgan.

„Ano! Hříšné! A pohanské, přesně! Co to, u Cerridwenina kotle, vlastně znamená? Podle toho, co jsem slyšela, jim naskakuje vyrážka, jen když vidí beltainské nebo samhainové ohně, a teď mi tady tvrdíš, že sami slaví slunovrat?“ U nás na Stínovém ostrově většina lidí ctíla naše bohy, a to i mimo druidskou školu, ale zaslechla jsem, že jinde na Albionu nebylo zase až tak neobvyklé, že křesťané se odmítali účastnit velkých svátků a rituálů nebo je dokonce narušovali.

„Oni neslaví slunovrat, ale během té doby slaví zrození svého boha,“ upřesnil Morgan. „Neptej se mne na to, nic o tom nevím. Viděl jsem jenom, jak se modlí a zapalují svíce.“

„Takže vzývají boha a jeho syna, který vstal z mrtvých. Což jsou podle jejich názoru bohové dva, přestože tvrdí, že uctívají jenom jednoho. A zapalují ohně na zimní slunovrat,“ poznamenala jsem posměšně.

Morgan se zasmál, až se mu zablýskly zuby.

„Když to řekneš takhle, vypadají jako nějací hodně nevzdělaní Keltové.“

„Opakuji jen to, co jsi sám řekl,“ pokrčila jsem s úsměvem rameny. „Opravdu, jejich myšlenky jsou nepochopitelné. Možná je pochopím, až budu kněžkou. Víš, čemu ještě nerozumím? Jak je vlastně možné, že Římané jsou křesťané? To zapomněli na své římské bohy?“

„Znáš vůbec pořádně nějaké Římany?“ nadhodil Morgan. „Myslím doopravdy, ne keltsko-římské zdvořilostní návštěvy nebo obchodníky ze Segontia.“ Zavrtěla jsem hlavou.

„Jsou jiní než my. I na své bohy nahlízejí jinak než my. Těžko se to vysvětluje. Umíš latinsky?“

Přikývla jsem, byť má znalost latiny měla ještě značné mezery, ale nechápala jsem, jak to s tím souvisí.

„Římané jsou jako latina. Všechno přesně roztríděné do skupin, každá věc na světě má své místo, všechno má svá pravidla. A když něco do těch pravidel nezapadá, vytvoří se pro to pravidlo nové, nebo se udělá výjimka z pravidla, která se zase musí dodržovat. A když pro něco pojmenování není...“

„Tak to buď není latinsky, nebo se pro to vymyslí latinské slovo, které se zařadí do pravidel,“ smála jsem se. „Je to jako s těmi našimi jmény. Nedovedou je vyslovit, a než aby se je naučili, dají jim latinskou koncovku a dělají, že jsou římská, tak je to. Když psal Iulius Caesar o našich bozích, raději jim dal římská jména a tváře, než aby popsal, v čem jsou odlišní. Protože celý svět musí mít podle nich latinskou tvář. Latina je jako římská říše,“ dokončila jsem zadumaně myšlenku.

„Přesně,“ pokrčil Morgan rameny, rozhodil rukama a pak dodal: „A křesťanství je také jako římská říše. Alespoň takové křesťanství, které před pětadesáti lety povolil a schválil milostivý císař Constantinus.“

Chvíli jsem mlčela a snažila se všechno si to srovnat v hlavě.

„Myslíš, že Římané již nevěří svým starým bohům, a tak jim Constantinus nasadil novou tvář?“ napadlo mne.

„Nevím, jestli Římané nevěří svým starým bohům. Někteří možná už nevěří ve své staré bohy.“

Zarazila jsem se. „A to se nebojí, že je jejich boho-
vé potrestají?“

„Bohové tě nemohou potrestat, když v ně nevěříš,“
řekl Morgan.

„Bohové tě potrestají, i když v ně nevěříš. Jenom je
u toho neuvidíš,“ poznamenala jsem.

Morgan se pousmál. „Doufám, že s tebou si budu
mít možnost promluvit, až budeš kněžka.“

„A já doufám, že si budu moci někdy přečíst tu tvou
knihu o křesťanech. Opravdu mne to zajímá.“

Mnohokrát v životě jsem si vzpomněla na tento roz-
hovor, na smích a počátky až příliš vážných myšlenek
v lehkém rozprávění, zvláště v dobách, kdy jsem slyšela
o Morganových spisech, a nestačila žasnout.